

**Aakre
Lasteaed-Algkool**

LASTEAIA ÕPPEKAVA

Aakre 2017

SISUKORD

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	3
Üldinfo.....	3
Lasteaia eripära.....	3
LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSEEESMÄRGID.....	3
LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED.....	4
ÕPIKÄSITUS.....	4
RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	5
Lasteaia õppeaasta	5
Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine.....	5
Lasteaia õppeaasta temaatika, ürituste ning muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan	6
Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine.....	7
Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine.....	7
Õppekäikude korraldamise alused.....	8
LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU.....	8
Üldoskused.....	8
Mänguoskused	9
Tunnetus- ja õpioskused	9
Sotsiaalsed oskused.....	9
Enesekohased oskused.....	10
Valdkondade kokkuvõtlikud suunitlused.....	10
Valdkond MINA JA KESKKOND.....	10
I. Sotsiaalne keskkond	10
II. Looduskeskkond.....	10
Valdkond KEEL JA KÕNE.....	11
Valdkond EESTI KEEL KUI TEINE KEEL	12
Valdkond MATEMAATIKA.....	13
Valdkond KUNST	13
Valdkond MUUSIKA.....	14
Valdkond LIIKUMINE.....	14
LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	14
Lapse arengumapi koostamise põhimõtted.....	15
Lapse arenguestluste läbiviimise põhimõtted ja korraldus.....	16
LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL.....	17
LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	33
ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.	34
Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel.....	35
Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted.....	37
Andekate laste toetamise põhimõtted	37
LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	38
LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	39

Lisa 1. LAPSE KOOLIVALMIDUSKAART

Lisa 2. LASTEAIA ÜRITUSTE KAVA ÕPPEAASTAKS

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

1.1. Aadress: Mõisa tee 10, Aakre küla, 67212 Puka vald, Valgamaa

1.2 Omandivorm: Rõngu valla munitsipaalasutus

1.3 Rühmade arv: 2

Sõimerühm Tõruke 1,5-3 aastastele lastele

Liitühm Tammeke 2-7 aastastele lastele

1.2. Lasteaia eripära

1.2.1 Lasteaia õppekava rõhutab tervise ja psühho-sotsiaalse keskkonna tähtsust. Laste loovuse arendamist ning terviseedendust toetavad erinevad loovuse ja tervisealased tegevused Aakre mõisakompleksis ja avaral õuealal. Lasteaia asukoht keset liigirikast mõisaparki, mitmekesine looduskeskkond (lähedal asuvad metsad, heinamaad, veekogu jms) võimaldavad rakendada mitmekülgsid tervislikke ja loodusõppealaseid tegevusi. Asumine mõisahoones annab õppe- ja kasvukeskkonnale lisandväärtuse mõisaajaloo ja traditsioonide tutvustamise läbi. Samuti mõisapargis iidsete puude vahel mängides austab laps looduse ringkäiku ja tunneb end osana loodusest.

1.2.2 Lasteaia hea psühho-sotsiaalse keskkonna loomine toetub inimeste vahelistele lugupidavatele suhetele, usaldusele ja hoolivusele, nii lapse kui täiskasvanu tasandil. Kõige tähtsam on lapse heaolu lasteaias kogu päeva vältel. Õpetajate ülesanne on luua hooliv, turvaline, huvitavaid ja arendavaid tegevusi pakkuv keskkond.

2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLDEESMÄRGID

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada lapse mitmekülgsel ja järjepidevat arengut kodu ja lasteasutuse koostöös. Lasteaia üritused, samuti ühisüritused ja kogu õpe on lõimitud eesti rahvapärimusega (rahvajutud, -muistendid, -laulud (sh regilaulud), -kunst, kombestik, sümboolika, ilmaennustus jne) läbi erinevate valdkondade.

2.2 Üldeesmärgist lähtuvalt on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid järgmised:

- Luua lapsekeskne lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut **toetav arengukeskkond**.
- Soodustada lapse **suhlemisoscuse, eneseväljenduse ja iseseisvuse** arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel vastutus- ja algatusvõime ning eetiline käitumine.
- Mängu, loovtegevuse, eakohase töö ja õppimise kaudu suunata lapse **positiivse minapildi ja üldoscuste** arengut.
- Eesti kultuuritraditsioonidele toetudes omandab laps eakohasel tasemel **põhiteadmisi Eesti pärandkultuuri** (sh murdekeelte, rahvakalendri tähtpäevade jms) **hoidmisest, kandmisest ja väärtustamisest; ümbritsevast keskkonnast ja tervise hoidmisest/tugevdamisest** ning huvitub nendest valdkondadest.

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Põhimõtted

3.1 Aakre Lasteaia õppekava toetub Eesti eelkoolipedagoogika traditsioonidele ja üldõpetuslikule tööviisile. Üldõpetuse tuumaks on Eesti pärimuskultuuri käsitlev õpetus. Pärimuskultuurilooline temaatika toetab lapse mõtetegevuse ja väljenduse arengut.

3.2 Üldõpetuse olulisem joon **lõimumine** tuleneb lapse arengupsühholoogiast. **Lõimumine on valdkondade õppesisu, üldoskuste ja erinevate tegevusliikide ühendamine tervikuks.** Lapse huvidest lähtudes, teadmiste ja oskuste arenedes tullakse läbitud teemade ja õppesisu juurde tagasi ning käsitletakse neid mitmekülgsemalt, laiemalt või konkreetsele nähtusele/oskusele keskendudes.

3.3 Aakre Lasteaia õppekava toetab **lapse individuaalsuse ja tema võimete arvestamist**, sealhulgas **soolist võrdõiguslikkust**. Sooline võrdõiguslikkus tähendab, et tüdrukutel ja poistel on ühesugused võimalused ja õigused ning vastutus.

3.4 **Mängu kaudu õppimist** soodustavad arenguliselt sobivaid mängu- ja õppevahendeid. Laps tegutseb ja õpib oma rütmis.

3.5 Õpetajal on tugev usk lapse võimetesse ja arengusse, ta motiveerib lapsi ja **annab positiivset tagasisidet** sooritatud tegevusest.

3.6 **Lapsevanemad ja lasteaia personal teevad koostööd** ja neil on **ühine vastutus** lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu ja õppimise toetamisel.

4. ÕPIKÄSITUS

4.1 Laps õpib oma **keskkonnas aktiivselt tegutsedes**. Õppides kujundab ta uusi teadmisi, sh oskusi, väärtushinnanguid, hoiakute jm teadmise vorme ning kujundab ümber nende ja olemasolevate teadmiste vahelisi seoseid.

Õppimine toetub:

- 1) lapse kaasasündinud ja omandatud võimetele
- 2) lapse aktiivsusele ümbritseva maailma tundmaõppimisel
- 3) teiste inimeste hoolivusele, abile ja toetusele

4.2 Koolieelses eas **õpib laps praktiliselt tegutsedes**, olulisel kohal on õppimine mängu, kaaslaste ja teiste inimestega suhtlemise ja ümbruses toimuva jäljendamise kaudu. Lapse õppimise soodustamiseks on oluline, et

- 1) tegevus tugineb tema huvile ja on vaheldusrikas
- 2) ta saab tegutseda mitmekülgses keskkonnas
- 3) tal on võimalik teha jõukohaseid valikuid ja tegutseda ka ilma täiskasvanute suunamiseta
- 4) talle on kättesaadavad teiste laste ja täiskasvanute nõuanded ja abi

4.3 Õppe- ja kasvatusprotsessis **arendatakse lapse suutlikkust rakendada õpitut edaspidises elus**. Seega luuakse tingimused, et laps saaks:

- 1) seostada oma teadmisi varasemate kogemustega
- 2) kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes
- 3) kasvades ja arenedes läheneda korduvalt samadele teadmistele neid järk-järgult süvendades
- 4) arutleda saadud kogemuste, sh õpitu üle.

4.4 Lasteasutus loob **lapse arengut ja õppimist soodustava keskkonna**, mis:

- 1) annab lapsele turvatunde ja toetab emotsionaalset heaolu, sh pakkudes eduelamusi
- 2) tagab pedagoogide poolse toe ja küllaldase juhendamise
- 3) pakub erinevaid mängimis- ja harjutamisvõimalusi koos selleks vajalike mängu- ja õppevahenditega
- 4) võimaldab tegutsemist omaette ja koos teistega, nii ruumides kui õuealal.

5. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS

5.1 Lasteaia õppeaasta

5.1.1 Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31.augustini.

5.1.2 Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist 31. maini. Suvekuudel juunis, juulis ja augustis toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel ning laste liikumisaktiivsust toetavatel õuetegevustel.

5.2 Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine

5.2.1 Rühmade tegevus- ja päevakavasid korrigeeritakse iga õppeaasta alguses vastavalt rühma laste vanusele ja lasteaia päevakavale (Tabel 1) lasteaiaõpetajate ning direktori poolt.

5.2.2 Rühmade tegevus- ja päevakavad kinnitatakse lasteaia direktori käskkirjaga õppeaasta algul.

Tabel 1. Aakre Lasteaia üldine tegevus- ja päevakava

Kellaeg	Tegevus
7.30-8.30	Laste saabumine lasteaeda Individaalne töö lastega * õppe- ja loovmängud * vaba tegevus * info jagamine lastevanematega
8.30-9.00	Hommikusöök
9.10-9.25	Hommikuring
9.25-12.15	Lõimitud organiseeritud õppetegevused Õues viibimine * mängud * vaatlused * jalutuskäigud * liikumismängud * vaba tegevus jm
12.30-12.50	Lõunasöök
13.00-15.00	Puhkeaeg
15.10-15.30	Õhtuode
15.40-16.45	Lõimitud organiseeritud õppetegevused Osalemine huviringides Muud tegevused * individaalne töö lastega * õppe- ja loovmängud * vaba tegevus
16.45- 17.15	Vabad mängud toas ja õues Laste kojusaatmine * info jagamine lastevanematega
17.15 – 17.30	* kokkuvõtte päevast, lasteaia tööpäeva lõpp

5.3 Lasteaia õppeaasta temaatika, ürituste ning muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan

5.3.1 Lasteaia õppeaasta temaatika

Lasteaia õppeaasta üldeesmärgid, temaatika on lõimitud pärimuskultuuri traditsioone tutvustavalt ja hoidvalt koostöös Aakre külakogukonnaga; maaelu ja looduskeskkonnaga suhtlemine - olemine osa loodusest. Õppeaasta eesmärgid ja temaatika on fikseeritud lasteaia aasta tegevuskavas.

5.3.2 Lasteaia ürituste plaan

Lasteaia ürituste plaan koostatakse pedagoogilises nõukogus igal õppeaastal augustis. Lasteaia ürituste plaani koostamisel lähtutakse lasteaia üldeesmärkidest, temaatikast, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest ning laste huvidest ning pedagoogide ja lastevanemate ettepanekutest. Lasteaia ürituste kava lisatakse igal õppeaastal lasteaia õppekavale (Lisa 2).

5.3.3 Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan

Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan koostatakse iga õppeaasta alguses pedagoogilises nõukogus. Ajaline plaan on paindlik st. vajadusel võimaldab teha muudatusi. Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste temaatilised tegevused on kirjas lasteaia kuu- ja nädalaplaanides.

5.4 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

5.4.1 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel planeerivad õpetajad nädalakavad, vastavalt teema käsitlemisele, üheks kuni neljaks nädalaks (projekt). Nädalakavad kooskõlastatakse omavahel.

5.4.2 Rühma nädala tegevuskavas on kirjas:

- käsitletav teema
- õppesisu (sh liikumine ja muusika)

5.4.3 Suveperioodil (juunis, juulis ja augustis) kui toimub õpitu kordamine, nädalakavasid ei koostata (vt 5.1.2)

5.4.4 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab teha õpetajatel vajadusel muudatusi.

5.4.5 Rühma nädalakavad on nähtavad lapsevanemale rühma infostendil.

5.5 Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine

5.5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne. Päevik täidetakse loetava ja selge käekirjaga, kasutades musta pastapliiatsit. Päevik on arvestatud üheks õppeaastaks igale rühmale.

5.5.2 Päevik sisaldab laste ja lastevanemate üldandmeid, rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning põhimõtteid.

5.5.3 Läbi viidud õppe- ja kasvatustegevused kajastuvad päevikus nädalatena järgnevalt:

- **Nädalateema** (üleval vabas lahtris)
- **Läbiviidud õppetegevuste** kohta teevad õpetajad sissekanded tööpäeva lõpus. Õppe- ja kasvatustegevuse sissekanne algab tegevuse liigiga, seejärel lühike tegevuse sisu õppe-, laulu-, liikumise- jms mängud nimetusega jne. Sissekanded on kooskõlas nädalakavas planeerituga.
- **Muud tegevused** (*organiseeritud huvitavad lisategevused, mis on toetanud nädala eesmärkide rakendumist*). **Koostöö lastevanematega ja individuaalne töö lastega.**
- Sissekanded kinnitatakse iga tegevuse järel allkirjaga parempoolsel leheküljel.

5.5.5 Lasteasutuse direktor ja lasteaiaõpetajad kindlustavad päeviku süstemaatilise täitmise ja hoidmise.

5.6 Õppekäikude korraldamise alused

5.6.1 Õppekäik on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega.

5.6.2 Õppekäigud planeeritakse õppeaasta alguses ja fikseeritakse rühma aasta tegevuskava temaatilises aastaplaanis. Vajadusel võib planeeritud õppekäike muuta.

5.6.3 Õppekäigu valmistavad ette õpetajad, kaasates lapsevanemaid ning arvestades soovituslikke marsruute, laste vanust jms.

5.6.4 Õppekäik toimub õppetöö ajal soovituslikult ajavahemikus 9.00 – 12.00 (13.00), õppekäigu ajaline kestvus sõltub laste vanusest ja sihtkohast.

5.6.5 Õpetajad informeerivad lapsevanemaid Aakre külast väljaspool toimuvale õppekäigule minekust, vajadusel palutakse lastevanemate abi.

5.6.6 Õppekäigu korraldajad teavitavad lapsi enne õppekäigule minekut käitumisreeglitest ja ohutusnõuetest. Õppekäiku saatvad õpetajad vastutavad laste elu ja tervise eest. Õppekäigus osalejad (lasteaia töötajad ja lapsed) kannavad helkurveste.

5.6.7 Õpetajad teavitavad direktorit õppekäigule minekust suuliselt. Teade sisaldab õppekäigule mineku kuupäeva ja kellaaega, õppekäigu sihtkohta ja kaasaminevate õpetajate nimesid. Aakre külast väljapool toimuvale õppekäigule võetakse kaasa osalevate laste nimekiri kaasasolevate ja õppekäigu eest vastutavate õpetajate allkirjadega. Teine eksemplar nimekirjast jääb direktori kätte.

5.6.8 Rühma õppekäigul peab lapsi saatvate lasteaia töötajate arv olema vastavuses laste arvuga (2-3 täiskasvanut).

6. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU

6.1 Üldoskused

Õppe- ja kasvatustegevuste sisu toetub laste üldoskuste ja valdkondade oskuste arengu toetamisele. Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Lapse areng võib individuaalselt suuresti varieeruda. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused.

Üldoskuste kasutusviisid on järgmised:

- 1) aitavad seada eesmärke
- 2) on õppe- ja kasvatustegevuste valiku aluseks
- 3) aitavad hinnata õpisisu eakohasust
- 4) toetavad lapse võimete mitmekülgset arendamist
- 5) lapse arengu hindamise abivahend

6.1.1 Mänguoskused

Mäng on eelkooliealiste laste põhitegevus, mille käigus areneb lapse isiksus tervikuna ning kõik psüühilised funktsioonid ja mis vastab kõige paremini lapse vajadustele. Lapse arengu aluseks ongi mäng. Mäng on laste iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus tegutsemisrõõmu enda pärast. Lapsed mängivad seepärast, et mäng pakub huvi, pinget ja põnevust. Mängija jaoks ei ole tähtis midagi luua, vaid olulisim on osalemine mängus, võimalus ette kujutada mitmesuguseid sündmusi ning läbi mängida erinevaid rolle ja olukordi.

Mängides areneb lapse mõtlemine, loominguilised võimed, kujutlused, arusaamad, mängimine aitab lastel omandada keelt ja arendada sotsiaalseid oskuseid, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega. Mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohasem õppimise viis. Mängus kujuneb lapsel valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus.

Mängides koos teiste lastega, õpib laps arvestama mängukaaslaste soove ja huve ning kooskõlastama oma mänguideid teiste omadega. Samuti õpib laps alluma mängus valitsevatele reeglitele, ühise eesmärgi nimel jõude koondama ja teisi aitama. Mängides arenevad ka lapse kehalised võimed. **Mänguoskus** on kõigi üldoskuste ning valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

6.1.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Erinevaid tunnetusprotsesse (taju, tähelepanu, mälu, arutelemine) on sageli raske eristada, sest nad toimivad koos.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Lapsed õpivad erinevates tegevustes osalemisel. Laps õpib läbi mängu, suhtlemise, matkimise, loomise, vaatlemise, uurimise, mõtestamise, katsetamise, harjutamise jms.

6.1.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ja lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Peamine osa laste sotsiaalsest arengust toimub **suheldes oluliste täiskasvanute ja eakaaslastega**. Need suhted omakorda aga asetsevad laiemas sotsiaalses kontekstis, kultuuris ja ühiskondlikes organisatsioonides. Lasteaed on kodu kõrval teine väga oluline lapse sotsiaalse arengu kujundaja. Lasteaia psühho-sotsiaalne keskkond, mida õpetajad loovad, moodustab raamistiku sellele, kuidas lapsed hakkavad käituma üksteise suhtes ning kuidas areneb lapse arusaamine sellest, mis on lubatud, mis mitte.

Sarnaselt lapsevanemale tekib **lähedane kiindumussuhe ka lasteaiaõpetajaga** ning sel kiindumussuhtel on omad mõjud lapse sotsiaalsele arengule. Lapsed, kellel on oma õpetajaga positiivne suhe, suudavad paremini ära kasutada lasteaias olemasolevaid õppimisvõimalusi ning luua nii lasteaias kui ka edaspidi positiivsemaid suhteid eakaaslastega.

Kui laps mängib eakaaslastega, siis toimub suhtlemine võrdsega ning laps saab kogemuse, mida tal kuskilt mujalt võimalust saada ei ole. Lapse võime **luua positiivseid suhteid kaaslastega on väga oluline sotsiaalse arengu komponent.**

6.1.4 Enesekohased oskused

Enesekohased oskused on lapse suutlikkus eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist (lapse mina-pildi tekkimine, enesehinnang, eneseanalüüsi oskus). **Enesekohaseid oskuseid omandatakse järk-järgult**, seetõttu on see lapsele ning teda suunavale täiskasvanule aeganõudev, kuid samas järjepidev õpetamise, õppimise ja harjutamise protsess. Oluline on sisendada lapsele järjekindlalt usku oma võimetesse ja ülesannetega toimetulekusse, **toetada tema eneseteadvuse arengut.**

Eneseteenindamine eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumuste kujundamise ja kinnistamisega kodus kui lasteaias.

Lasteaia päevakava erinevate momentide juurde kuulub ka eneseteenindamise ja tervislike igapäevatoimingute praktiline harjutamine ning lapsele vajalike iseendaga toimetuleku kogemuste kinnistamine. Tähtis on kujundada lastes positiivne suhtumine söömisesse, lõunauinakusse, riietumisse, hügieeni, mänguasjade koristamisse ja korraharjumustesse.

6.2 Valdkondade kokkuvõtlikud suunitlused

Erinevate valdkondade käsitlemise kaudu aidatakse lapsel tundma õppida ja mõistma teda ümbritseva maailma ja tema enda erinevaid tahke. Samuti toetatakse vajalike alusteadmiste ja – oskuste ning väärtushinnangute kujunemist, mis aitavad lapsel edaspidi õppimist jätkata ning oma igapäevaste toimingutega hakkama saada.

6.2.1 Valdkond MINA JA KESKKOND

Väikese lapse arengus on olulisel kohal kasvukeskkond ja teda ümbritsevad inimesed, mis mõjutavad tema väärtushinnangute kujunemist, suhteid teiste inimestega ja lapse õppimiskogemusi. Valdkond Mina ja keskkond annab õppeprotsessile temaatilise sisu, mis võimaldab teemade, valdkondade ja eri tegevuste ulatuslikku lõimumist rühmade tasandil lähtuvalt lapsest.

Valdkond Mina ja keskkond sisu:

I. Sotsiaalne keskkond

- 1) Mina ja perekond (mina ise, perekond, sugulased, kodu ja lasteaed, kool)
- 2) Kodu ja kodumaa (kodu, kodukoht, kodumaa)
- 3) Mina ja kultuur (eesti rahva kombed, teised rahvad Eestis ja mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja tunnustatud käitumisreeglid, sallivus ja demokraatia).
- 4) Mina ja tervis

Terviseõpetus ja –kasvatus on eesmärgistatud järjepidev protsess. Tervisesõbralike harjumuste kujunemist toetatakse sihipäraselt lasteaia igapäevatoimingutes ning tihedas koostöös lapsevanemaga.

Käsitletavad tervise-teemade valdkonnad (vastavalt nädalakava teemadele ja vajadustele tekkinud situatsioonidele rühmas) on: tervis ja tervise väärtustamine; tervislik toitumine; aktiivne liikumine; inimkeha tundmine (sh meeleelundite tundmine ja tervis); emotsioonid (sh toimetulek negatiivsete emotsioonidega); hügieen ja bakterite maailm, hammaste tervis; turvalisus ja ohutus (ruumides, õuealal, tänaval, looduses); tervisesõbralik/ohutu käitumine, tervist kahjustavate tegevuste vältimine.

II. Looduskeskkond

- 1) Mina ja loodus** (kodukoha loodus, elus- ja eluta loodus jne).
- 2) Mina ja elukeskkond** (muutused looduses, meie igapäevane ilmastik, aastaajad).
- 3) Loodushoid** (inimese mõju loodusele, heaperemehelik käitumine).

III. Tehiskeskkond

- 1) Tehnika ja transport** (erinevad ehitised, kodutehnika).
- 2) Liiklus ja turvalisus** ((transpordivahendid sh jalgrattad jms, ohutu liiklemine, turvavarustus jms). Liiklusõpetus – ja kasvatus on eesmärgistatud, integreeritud ja süsteemne protsess, mille käigus laps omandab vajalikud algteadmised, oskused ja harjumused ohutuks liiklemiseks jalakäijana. Tutvub erinevate sõidu- ja transpordivahenditega ning nende liikumise omapäraga. Koolieelses eas toimub lapse ohutu käitumise põhitõdede omandamine täiskasvanu eeskujul. **Liiklusõpetuses käsitletavad teemad on:** sõidutee ületamine, ülekäigurada, valgusfoor, liiklusmärgid ja nende tähendused; liikluseeskiri; liiklusvahendite liigid ja nende omapära; turvavarustuse kasutamise vajalikkus (helkur, kiiver, turvatool jms); lasterühmaga liiklemine tänaval.
- 3) Mina ja töö** (erinevad ametid, tööriistad ja vahendid).
- 4) Säästlik tarbimine** (jäätmepild, tarbimine, säästev vahendite/materjalide kasutamine jms).

6.2.2 Valdkond KEEL JA KÕNE

Lapse kõnet ja sõnavara aredatakse kõikides tegevustes (olmetoimingutes, õppekäikudel, vestlustes, vaatlustel, mängudes, kunsti-; liikumise-; muusika-; jne tegevustes). Igas tegevuses on kõnearenduslik osa. Laps omandab kõnet eelkõige täiskasvanut matkides, seega õpetaja kõne peab vastama kirjakeele normidele.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara grammatika
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

6.2.3 Valdkond EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe. Aakre lasteaias, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles, omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele lisandub eesti keele tugiõpe koostöös logopeediga. Samuti toimub igapäevane suhtlus võimalikult palju eesti keeles, kuid vastavalt lapse keeleoskustasemele aeglasemalt väljendudes ja lihtsama sõnavaraga. Ärgitatakse ka teisi lapsi rohkem keeleõppijaga eesti keeles suhtlema. Vajadusel rakendatakse keelekümblyuse meetodikat.

Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.

Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
 - pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
 - suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
 - korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
 - vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
 - valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
 - pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates;
 - lapse keelelist, kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut soodustab kodu ja lasteasutuse koostöö.
- Õpetaja julgustab vanemaid laste emakeelt arendama ja rikastama, vajadusel nõustavad

rühmaõpetajad ja logopeed lapsevanemaid lapse kõne arengut ja arendamist puudutavates küsimustes.

Valdkonna Eesti keel kui teine keel sisu:

- Kuulamine
- Kõnelemine
- Eesti kultuuri tutvustamine

6.2.4 Valdkond MATEMAATIKA

Laps vaatleb ja uurib esemeid, nähtuseid ning tunnetab maailma erinevate meeltega. Laps õpib esemeid, nähtuseid **kirjeldama**: algul täiskasvanu abiga, hiljem iseseisvalt. Lapse kasvades areneb tema sõnavara, eneseväljendusoskus ning ta kirjeldab esemeid järjest detailsemalt. Matemaatikast arusaamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu. **Matemaatika õppesisu koosneb järgmistest põhitegevusest**: loendamine, järjestamine, rühmitamine, samaväärse hulga moodustamine, hulga püsimine, mõõtmine, terviku ja osa võrdlemine ning modelleerimine.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine
- Järjestamine (erinevad tunnused)
- Rühmitamine (ühised tunnused)
- Suurused ja mõõtmine: pikkus-, massi-, raha- ja ajaühikud
- Geomeetrilised kujundid (ruumilised, tasapinnalised)
- Matemaatiliste jutukeste koostamine
- Numbrid 1-12, liitmine ja lahutamine

6.2.5 Valdkond KUNST

Kunstitegevused (joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimistöö) stimuleerivad lapse loovust ja üldist aktiivsust. Loovus on kunsti(de) süda. Loovus annab lapsele võimaluse innovatsiooniks, interpreteeringuteks, uurimusteks ning analüüsiks. Kunstitegevused arendavad lapse kehataju ja ruumilist mõtlemist, vaatlusoskust ning vormi- ja värvitaju. Laps õpib tundma ja kasutama erinevaid materjale ning töövahendeid, areneb valikute tegemise oskus.

Valdkonna Kunst sisu:

- Kujutamine ja väljendamine, mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul
- Kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine

- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteosest, kunstist

6.2.6 Valdkond MUUSIKA

Muusikalis-emotsionaalsete elamuste kaudu arendatakse eelkoolieas lapsel loomingulist aktiivsust, kujundatakse väärtushinnanguid ja sotsikultuurilisi pädevusi. Muusikaõpetuse üheks olulisemaks ülesandeks on luua positiivne hoiak muusikaliste tegevuste suhtes ja kindlustada lapse individuaalsete võimete arengut. Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod pakuvad lapsele rõõmu, elamusi ning aitavad süvendada rahvustunnet. Rahvamuusika (regilaul) ja –pillide tutvustamine tagab lapse silmaringi laienemise ja rütmitunnetuse arengut. Lastepeidudel osalemine annab lapsele esinemisjulgust ja positiivse emotsionaalse kogemuse.

Valdkonna Muusika sisu:

- Laulmine
- Muusika kuulamine
- Muusikalis-rütmiline liikumine
- Pillimäng

6.2.7 Valdkond LIIKUMINE

Liikumine on lapse igapäevaste mängude ja tegevuste loomulik osa. Läbi liikumise tunnetab laps oma keha, arenevad liigutusoskused ja -võimed. Aktiivne liikumine värskes õhus tugevdab lapse tervist.

Valdkonna Liikumine sisu:

- Kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen
- Põhiliikumised
- Liikumismängud
- Erinevad spordialad
- Tants ja rütmika

7. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

7.1 Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutatakse lapse arengu hindamisel. Lapse arengu hindamise põhimõtteid tutvustatakse lapsevanematele.

7.2 Lapse arengu analüüsimise **eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta**, mida saab jagada pedagoogidega, vanematega, lapsega ja kasutada õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel. Tähtis on mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid

valdkondi, samuti välja selgitada erivajadused. Last hästi tundes on erinevatel osapooltel võimalik toetada lapse mitmekülgset arendamist.

7.3 Lapse arengu **hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis**. Pedagoogid vaatlevad lapsi kindla kava alusel. Lapsi jälgitakse vahetult enne arenguestlust täidetud vaatluslehtede, vaatlustabelite ja lastega tehtud intervjuude abil pedagoogi suunatud tegevustes.

7.4 Logopeed uurib frontaalselt iga õppeaasta algul (septembris-oktoobris) kõikide lasteaia käivate laste kõnet ja fikseerib tulemused. Antud tegevusest lapsevanemaid eraldi ei informeerita. Logopeed selgitab välja kõneliste ja arenguliste erivajadustega lapsed. Teavitab lapsevanemat kirjalikult, kui lapsel on vajadus osaleda logopeedilistes tegevustes.

Logopeed määrab abi vajavate lastega töötamise ajakava ja koostab lapsele logopeedilise abi plaani. Logopeedi arendustegevused toimuvad nii individuaal- kui ka grupitegevustena.

7. Lapse arengumapi koostamise põhimõtted

7.4.1 Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele **arengumapp**. Arengumapp on informatsiooni kogumiseks **lapse arengu kohta** lasteasutuses, on lapsega seotud ülestähenduste kogum:

- Aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi, last hästi tundes on kõigil osapooltel võimalus rohkem lapse arengule kaasa aidata
- Lapsele huvitav tutvuda, kaasa lüüa ja meenutus tema arengust ja tegevusest
- On planeerimise ja hindamise vahend lasteaia
- Arengumapp on individuaalse arenguestluse aluseks lapsevanemaga
- Lapsevanemale jääb mälestus lapse kasvamisest lasteasutuses. Arengumapp on ajaloolise tähtsusega (mida me üles ei kirjuta see ununeb). Nii tekib ühe lapse ajalugu.
- Kogu dokumenteerimine on täidetud korrektselt (kuupäevad) näidates lapse arenemist (tuues esile tugevusi ja arengut toetavaid valdkondi ja muud olulist lapse kohta).
- Arengumapi koostamisel on oluline järjepidevus. Õpetajad planeerivad rühma tegevuskavas õppeaasta jooksul arengumapi koostamise ajalise kava.

7.4.2 Arengumapi struktuur

Täiskasvanute poolt koostatud arengumapp lähtub lapsest, on individuaalne ja võib sisaldada kokkuleppeliselt:

- Arengumapi kaanel on asutuse ja lapse nimi ning alustamise kuupäev.
- Lapse arengu analüüsimise vanuselised vaatluslehed (lapse arengu hindamise kriteeriumid üld- ja valdkonnaoskustes sh liikumine ja muusika)
- Laste erinevaid küsitlusi, intervjuusid jms.
- Valikut laste huvitavatest ütlemistest, arvamustest ja sõnalisest loomingust.

- Valikulised töölehed: “Minu kodu”; “Minu kodumaa” jms vastavalt temaatikale. Töölehtede täitmine jaotatakse õppeaastale lähtuvalt nädala temaatikatest.
- Kokkuvõtte logopeedilisest kõneravist (kui laps vajab kõneravi).
- Dateeritud töölehed vastavalt teemale.
- Joonistused jms lapse enda tehtud looming.

7.4.3 Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda oma lapse arengumapiga. Arengumapp käib lapsega kaasas kogu lasteaia perioodi. Arengumapid on individuaalse arenguvestluse aluseks lapsevanemaga.

7.5 Lapse arenguvestluste läbiviimise põhimõtted ja korraldus

7.5.1 Vähemalt üks kord õppeaastas (koolieelikutel kaks korda aastas, kevadel võimalusel tulevase klassijuhatajaga) viivad pedagoogid läbi lapse arengu toetamiseks **lapsevanemaga arenguvestluse**. Arenguvestlus on usalduslik õpetajate ja lastevanemate vaheline vestlus lapse arengut puudutavates küsimustes.

7.5.2 **Arenguvestluse käigus** selgitatakse lapsevanemate ja õpetajate ootused, jagatakse teavet lapse kohanisest, arutletakse lapse arengust ja õppimise tulemustest, tegevustest jms üle ning otsitakse koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel lapse arendamiseks.

7.5.3 Arenguvestluse ettevalmistus, läbiviimine ja tulemus

Õpetaja ettevalmistus	Arenguvestluse läbiviimine	Tulemus
<ul style="list-style-type: none"> • informatsiooni kogumine lapse arengu kohta (lapse arengumapp); • ajaplaani koostamine (rühma aasta tegevuskava); • lapsevanemale vestluseks küsimustiku koostamine (lähtudes vestluse eesmärgist, kirjalik vormistamine); • vajadusel lapsevanemale ja õpetajatele vestluse ettevalmistamisleht; • lapsevanema vestlusele kutsumine; kirjalik koos ettevalmistuslehega (küsimustikuga), vähemalt nädal enne vestluse toimumist; • kokku leppida spetsialistiga (nt tervishoiutöötaja, logopeed), kui spetsialisti osalemine on vestlusel vajalik. 	<ul style="list-style-type: none"> • sissejuhatuses meeldiva õhkkonna loomine (väljendada end selgelt, arusaadavalt, vajadusel küsida üle – ma sain aru ...); • lapsevanemale antav tagasiside lapsest on positiivne, heatahtlik, aus ja siiras, tunnustades lapse püüdlusi; • probleemide esitamine konkreetne, kiire ning toetub faktidele, kirjeldusele, arengumapis sisalduvatele materjalidele; • küsitakse lapsevanema arvamusi, selgitusi, ettepanekuid; • pakutakse omapoolseid sobivaid pedagoogilisi soovitusi õppe- ja kasvatusküsimustes vms.; • arenguvestlusest peab jääma positiivne kogemus; 	<ul style="list-style-type: none"> • saavutatakse lapsevanemaga parem usaldussuhe; • kooskõlastatakse nägemus lapse arengust; • vajadusel sõnastatakse koos lapse arengut toetavad eesmärgid, kokkulepped mis on kooskõlas lapse arengu eeldatavate tulemustega; • vestlus lõpeb kirjaliku lühikokkuvõtte tegemisega ja allkirjastamisega; • saadakse tagasiside lasteaia kohta ja ettepanekud edasiste tegevuste parendamiseks.

	<ul style="list-style-type: none"> • vestluses saadud info on konfidentsiaalne; • ettenähtud ajast kinnipidamine; • lõpetamine positiivselt, tänuga. 	
--	---	--

7.6 Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses sätestatud tingimustel“. Andmeid (analüüsid, kirjeldused) lapse arengu kohta hoitakse lapse arengumapis, mis asub kõrvalistele isikutele kättesaamatus kohas. Lapse lasteaiaast lahkumisel või kooli minekul antakse lapsevanemale lapse arengumapp kätte.

8. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVALÄBIMISEL

Lapse arengu eeldatavate tulemuste kirjeldamisel **vanuste lõikes on lähtutud üldoskustest ja valdkondade eeldatavatest õppetulemustest.**

8.1 Kaheaastased lapsed

Mänguoskused

- 1) mängib või tegutseb eakaaslasega kõrvuti
- 2) mängib matkimismänge (nuku söötmine taldrikust jm)
- 3) laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga

Tunnetus- ja õpioskused

- 1) suudab lühiajaliselt tegutseda ilma täiskasvanu osaluseta
- 2) suudab lühiajaliselt kuulata eakohaseid jutukesti
- 3) osutab nimetatud esemele

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- 1) joob tassist
- 2) aitab täiskasvanul mänguasju ära panna
- 3) üritab iseseisvalt süüa
- 4) võtab seljast lihtsamaid kinnituseta riideid
- 5) leiab rühmas oma käterätiku ja poti
- 6) jälgib teisi lapsi ja tunneb huvi nende vastu
- 7) teab oma ees ja perekonnanime
- 8) väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad ruttu

Valdkond Mina ja Keskkond

- 1) oskab näidata oma kehaosi

Valdkond Keel ja kõne

- 1) valib ja vaatab pildiraamatut
- 2) suhtleb 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui igapäevategevustes
- 3) kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja määrsõna (siia, seal, nii)
- 4) saab aru lihtsatest korraldustest ja täidab neid: anna..., võta..., pane..., jm
- 5) vastab täiskasvanu küsimustele mis? kes? kus? ühe või kahesõnalise ütlusega

Valdkond Eesti keel kui teine keel

- 1) kuulab ja tajub eesti keele kõla
- 2) kuulab õpetaja poolt lausunud sõnu ning lihtsaid lauseid
- 3) kuulab korraldusi ning toimib õpetajaga koos
- 4) saab aru viisakusväljendite tähendusest
- 5) kordab järele lihtsamaid sõnu
- 6) saab aru lihtsamatest küsimustest, vastab nendele vastavalt tegutsedes (nt noogutades)
- 7) tunneb ära Eesti lipu

Valdkond Matemaatika

- 1) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike)
- 2) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju või suurus) alusel

Valdkond Kunst

- 1) kritseldab pliiatsitega
- 2) osaleb meelsasti kunstitegevustes

Valdkond Muusika

- 1) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast
- 2) kuulab ja jälgib õpetaja laulu
- 3) mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille

Valdkond Liikumine

- 1) tunneb rõõmu aktiivsest kehalisest tegevusest
- 2) viskab ja veeretab palli
- 3) jookseb palli või rõnga järel
- 4) ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste

- 5) kõnnib abiga trepist üles ja alla
- 6) oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi: plaksutamine, põlve plaks, kükk

8.2 Kolmeaastased lapsed

Mänguoskused

- 1) mängib sageli 2-3 lapsega
- 2) mängib omal algatusel iseseisvalt kuni 15 min
- 3) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus

Tunnetus- ja õpioskused

- 1) plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga
- 2) tegutseb ka omaette, täiskasvanu osaluseta
- 3) tunneb end ära peegli ees
- 4) suudab teha valikuid

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- 1) paneb (vajadusel abiga) selga ja võtab seljast jope, kampsuni, sokid jm. vajab abi nõõpide, paelte, lukkude puhul
- 2) paneb oma asjad kokku meeldetuletamisel
- 3) meeldetuletamisel tänab, palub, tervitab
- 4) küsib wc-sse, tuleb toime kõrvalise abiga
- 5) peseb ja kuivatab käsi ja nägu
- 6) ütleb küsimise korral oma eesnime
- 7) reageerib lihtsatele juhistele ja korraldustele
- 8) oskab lohutada haiget saanud sõpra

Valdkond Mina ja Keskkond

- 1) ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonna nime
- 2) vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk
- 3) teab helkuri kasutamise vajalikkust
- 4) oskab nimetada erinevaid ilmastiku nähtusi (sajab lund, vihma jne)
- 5) oskab panna prügi nii ruumis kui looduses prügikasti
- 6) nimetab toiduaineid
- 7) oskab osutamise korral nimetada lille, puud
- 8) oskab näidata looma ja linna kehaosi

Valdkond Keel ja kõne

- 1) on omandanud põhilise osa keele häälikutest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme
- 2) osaleb dialoogis
- 3) oskab vastata küsimustele: Kus? Mida teeb?
- 4) keerab ükshaaval raamatulehti
- 5) nimetab tegevusi pildil
- 6) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust
- 7) kommenteerib enda ja /või kaaslase tegevust 1-2 lausega

Valdkond Eesti keel kui teine keel

- 1) tunneb huvi eesti keele vastu
- 2) kordab järele lihtsamaid sõnu
- 3) kuulab õpetaja poolt antud korraldusi
- 4) kordab järele õpetaja poolt öeldud viisakusväljendeid
- 5) kordab järele lihtsamaid väljendeid
- 6) kordab järele mõnda lühikest eestikeelset riimisalmi
- 6) tunneb huvi eesti rahvussümbolite vastu

Valdkond Matemaatika

- 1) asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale
- 2) rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse (värv, kuju, suurus) alusel hulgaks
- 3) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike, peenike – paks, pikk- lühike)
- 4) loendab nelja piires ja tunneb arvude rida 4-ni

Valdkond Kunst

- 1) hoiab rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega, mitte rusikaga
- 2) kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats, kriit, jm
- 3) veeretab, mudib ja venitab savi ning plastiliini
- 4) leiab samasuguse vormi ja värviga eseme

Valdkond Muusika

- 1) oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi: kass, koer, jm
- 2) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule
- 3) püüab õpetajaga kaasa laulda

Valdkond Liikumine

- 1) kõnnib trepist üles ja alla
- 2) viskab täiskasvanule palli, lööb seisvat palli jalaga
- 3) kõnnib paaris
- 4) kõnnib üle takistuse
- 5) roomab koordineeritult käte- ja jalgade abiga
- 6) sooritab põhiliikumisi
- 7) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega

8.3 Neljaaastased lapsed

Mänguoskused

- 1) mängib sageli koos 2-3 lapsega, suheldes ~ 15 minutit
- 2) mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab mängutegevusi

Tunnetus- ja õpioskused

- 1) suudab osaleda rühma ühistööde teostamises
- 2) järgib lihtsaid reegleid
- 3) plaanib minakeskse kõne abil tegevust ja lahendab probleeme
- 4) saab aru mõistatustest ja lihtsamates piltlikest võrdlustest

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- 1) paneb jalanõud ise õigesti jalga
- 2) tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi
- 3) lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale
- 4) palub ja tänab meeldetuletusega, kasutades sõnu “palun”, “tänan”, “aitäh”
- 5) tahab olla iseseisev
- 6) peseb ja kuivatab käsi ilma abita
- 7) tuleb toime tualetis, vajadusel julgeb abi paluda
- 8) korrastab vajadusel mängu ja töökoha
- 9) räägib tunnetest, väljendab oma seisukohti ja mõtteid
- 10) püüab vahel teisi abistada ja lohutada

Valdkond Mina ja Keskkond

- 1) nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud

- 2) oskab nimetada ruume lasteaia ja teab nende otstarvet
- 3) teab, et inimene saab talvel linde ja loomi aidata
- 4) teab valgusfooride tulede süttimise järjekorda ja teab nende tähendusi
- 5) teab sebra tähendust
- 6) teab helkuri kasutamise vajalikkust
- 7) teab eriotstarbeliste sõidukite (kiirabi, politsei, tuletõrje) ülesandeid
- 8) eristab ja nimetab ööd ja päeva

Valdkond Keel ja kõne

- 1) oskab öelda ees – ja perekonnanime
- 2) kasutab 3-5 sõnalisi lauseid, sh koond ja rindlauseid
- 3) jutustab kahe-kolme lausega lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest
- 4) mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti
- 5) mõistab ja kasutab lihtsamaid üld- ja liiginimetusi (loomad, sõidukid jne)
- 6) eristab häälikut häälikute reas

Valdkond Eesti keel kui teine keel

- 1) kuulab ja mõistab lihtsamat eestikeelset jutukest.
- 2) tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu ja oskab vastata lihtsamatele küsimustele.
- 3) kuulab korraldusi ja õpetaja suunamisel täidab neid.
- 4) kasutab üksikuid viisakusväljendeid.
- 5) oskab vastata lihtsamatele küsimustele.
- 6) teab peast mõnda eestikeelset luuletust.
- 7) oskab nimetada, mis riigis ta elab. Tunneb huvi Eesti tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu. Tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu.

Valdkond Matemaatika

- 1) kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga) ruumisuhete tähistamiseks
- 2) laob detaile suuruse järgi
- 3) saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem)
- 4) sorteerib esemeid rühmadesse ühe etteantud tunnuse järgi (värv, kuju, suurus)
- 5) nimetab ringi, ruutu, kolmnurka
- 6) loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5ni

Valdkond Kunst

- 1) kleebib detaile, kujundeid

- 2) lõikab läbi pabeririba
- 3) hoiab pliiatsit õigesti käes
- 4) värvib piirjoonte sees
- 5) käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab kuule, vorstikesi, pätse
- 6) nimetab ja tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine, roheline, must, valge)

Valdkond Muusika

- 1) oskab kasutada löökpile: kõristid, kõlapulgad, tamburiin jms
- 2) laulab vabalt voolava häälega
- 3) alustab, lõpetab laulu teistega üheaegselt
- 4) liigub vastavalt muusika iseloomule
- 5) liigub ringis üksi, paaris
- 6) kasutab lihtsaid tantsuelemente (galopp, sulghüpped)
- 7) kordab liisusalme ja luuletusi

Valdkond Liikumine

- 1) sõrmemängu ajal liigutab iga sõrme
- 2) kõnnib ja jookseb kooskõlastatud käte ja jalgade liikumisega
- 3) kõnnib tasakaalupingil
- 4) ronib varbseinal vahelduva sammuga
- 5) viskab palli paaris
- 6) hüppab paigalt kaugust
- 7) sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes
- 8) sooritab koordineeritud, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi

8.4 Viieaastased lapsed

Mänguoskused

- 1) liitub kaaslastega arvestavalt käimasoleva mänguga
- 2) järgib mängureegleid
- 3) etendab/võtab mängudes erinevaid rolle
- 4) mängib fantaasiamänge
- 5) organiseerib mängu, määrab reeglid ja kaasab teisi

Tunnetus- ja õpioskused

- 1) osaleb ühistegevustes rõõmuga
- 2) keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit
- 3) püüab korrigeerida oma käitumist või tegevust vastavalt täiskasvanu juhistele

Sotsiaalsed – ja enesekohased oskused

- 1) püüab vastuvõetaval viisil toime tulla tugevate tunnetega
- 2) saab hakkama lihtsamate konfliktolukordade lahendamisega
- 3) väljendab oma emotsioone ja oskab neid nimetada (olen kurb, rõõmus jms)
- 4) püüab oodata oma järjekorda rahulikult
- 5) kasutab elementaarseid viisakusreegleid (teretab, tänab, palub)
- 6) osaleb vestluses, lastes ka teistel rääkida
- 7) teab ja püüab järgida rühma reegleid
- 8) saab riitumisega iseseisvalt hakkama (va paelte sidumine)

Valdkond Mina ja Keskkond

- 1) teab oma ees-ja perekonnanime, aadressi, vanemate ja õdede-vendade nimesid
- 2) teab oma rahvust, oma keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid
- 3) oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid
- 4) nimetab tervist hoidvaid tegevusi
- 5) nimetab toiduaineid, mida tuleb iga päev süüa
- 6) selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna ning tundmatuid asju ei puutu
- 7) oskab nimetada kõiki aastaaegu ning neid iseloomustada
- 8) mõistab, miks on vaja istutada puid ja taimi
- 9) teab, kuidas sõiduteed ületada
- 10) teab lapse jaoks vajalike liiklusmärkide tähendust
- 11) loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid
- 12) oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad

Valdkond Keel ja kõne

- 1) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid
- 2) moodustab grammatiliselt õigeid lauseid
- 3) suudab määrata hääliku olemasolu sõnas

- 4) suudab jutustada 3 – 5 lausungiga sündmustes oma elus, nähtud või kuulnud jutus
- 5) märkab ja oskab parandada vigu teiste kõnes
- 6) reastab lihtsama pildiseeria ja jutustab selle järgi
- 7) tunneb ja kirjutab mõningaid tähti ja kirjutab oma nime
- 8) teab peast liisusalme ja luuletusi

Valdkond Eesti keel kui teine keel

- 1) tunneb ära lihtsamad eestikeelsed väljendid ning mõistab neid
- 2) vastab küsimustele õpitu piires. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid
- 3) kuulab korraldusi ja mõistab enamusi neist
- 4) kasutab mõningaid sobivaid viisakusväljendeid
- 5) teab peast mõnda lihtsamat eestikeelset luuletust
- 6) kasutab endast rääkides sõna „Mina“
- 7) oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke- ja rahvuslikke tähtpäevi. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada. Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu.

Valdkond Matemaatika

- 1) järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi
- 2) oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust
- 3) oskab kasutada ajamõisteid (eile, täna, homme)
- 4) tunneb ja nimetab vähemalt 8 värvust
- 5) järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi
- 6) näeb ja oskab kirjeldada ruudu ja ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast
- 7) võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui

Valdkond Kunst

- 1) kasutab töövahendeid: pintsel, pliiats, käärid
- 2) lõikab, voldib lihtsaid kujundeid, voolib kujukesi
- 3) kasutab joonistusvahendeid liigse surveta
- 4) joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm

Valdkond Muusika

- 1) liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele
- 2) laulab ilmekalt, puhta intonatsiooniga

- 3) õppeaasta lõpuks laulab iseseisvalt mõnda aasta jooksul õpitud laulu
- 4) kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (lõbus, kurb, kõrge, madal jne)
- 5) mängib raskemaid rütmipille (triangel)

Valdkond Liikumine

- 1) kasutab põhiliikumisi aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes
- 2) valitseb oma keha ning sooritab tasakaalu, painduvust, osavust arendavaid harjutusi
- 3) seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel
- 4) mängib kollektiivseid võistlusmänge
- 5) õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise
- 6) kasutab spordi – ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt
- 7) oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees ja külgalopp, hüpaksamm

8.5 Kuueaastased lapsed

Mänguoskused

- 1) osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist
- 2) tuleb toime erinevate rollide täitmisega; matkib mängus täiskasvanute rolle
- 3) tuleb toime mängureeglite selgitamisega
- 4) osaleb äraarvamismängudes

Tunnetus ja õpioskused

- 1) suudab vestluses oma järjekorda oodata
- 2) suudab tegevusele keskenduda vähemalt 20- 30 minutit
- 3) kasutab tegevusi planeerides sisekõnet
- 4) järgib ühistevustes reegleid ja suudab neid selgitada

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- 1) abistab ja kiidab teisi
- 2) sõlmib sõprussuhteid teiste lastega
- 3) hoiab korras õppe- ja mänguasjad
- 4) tunneb ja täidab lauakombeid
- 5) seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia
- 6) eelistab omasoolisi mängukaaslasi, kujunevad esimesed sõprussuhted
- 7) järgib sotsiaalset rutiini

Valdkond Mina ja Keskkond

- 1) teab nädalapäevade järjestust
- 2) nimetab oma lasteaia ja rühma nime
- 3) teab raha otstarvet
- 4) oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli
- 5) oskab kirjeldada tähtsamate tähtpäevade tähistamist lasteaias
- 6) teab, miks on vaja prügi sorteerida
- 7) kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist
- 8) teab, millised toiduained tekitavad hambauke
- 9) teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras
- 10) seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada
- 11) oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda
- 12) soovib osaleda ümbritseva looduse korrastustöödel
- 13) oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi
- 14) nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust

Valdkond Keel ja kõne

- 1) kirjutab loetavalt oma ees – ja perekonnanime
- 2) tunneb enamuse tähtedest
- 3) oskab häälda, määrata hääliku olemasolu ja asukohta sõnas (v.a häälikuühenditega sõnad)
- 4) oskab sünteesida häälitud sõna
- 5) jutustab isiklikest kogemustest ja oskab oma joonistust kirjeldada
- 6) suunab kõnega kaaslaste tegevust, annab hinnangut
- 7) oskab tuletada sõnu (triip – triibuline jne)

Valdkond Eesti keel kui teine keel

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- 5) teab viisakusväljendeid;

- 6) teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke- ja rahvuslikke tähtpäevi. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada.

Valdkond Matemaatika

- 1) võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui)
- 2) oskab vähendada ja juurde panna 1 – 3 piires
- 3) nimetab arve 1-10
- 4) loendab hulga elemente 1 -10-ni
- 5) oskab esile tuua erinevaid ja sarnaseid tunnuseid
- 6) oskab esemed olulise tunnuse järgi grupeerida
- 7) mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga
- 8) järjestab raskuse ja paksuse järgi

Valdkond Kunst

- 1) lõikab välja lihtsamaid kujundeid
- 2) oskab joonistada kujundeid
- 3) voolib loovalt
- 4) oskab kasutada pliiatsiteritajat
- 5) murrab paberi kokku joont mööda

Valdkond Muusika

- 1) oskab tantsusamme ja kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes: rõhksamm, hüpaksamm, galopp
- 2) oskab välja mõelda uusi liigutusi laulumängude juurde
- 3) laulab ilmekalt erineva iseloomuga laule (vaikselt, valjult, kiirelt, aeglaselt)
- 4) julgeb esineda üksi solistina
- 5) tantsib polkasammuga
- 6) oskab kirjeldada muusika iseloomu

Valdkond Liikumine

- 1) käsitseb mängu ja spordivahendeid juhendatud aktiivsetes tegevustes ja loovmängudes
- 2) säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu
- 3) ronib varbseinal ja vahelduva sammuga ja täidab lisaülesandeid
- 4) püüab, viskab, pörgatab palli

- 5) hüppab kaugust hoojooksult ja paigalt
- 6) teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires (kõhuli lamang, harkiste)

8.6 Seitsmeaastased lapsed

Mänguoskused

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

Tunnetus – ja õpioskused

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni
- 5) tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist

Sotsiaalsed oskused

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd
- 6) loob sõprussuhteid
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest

- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme
- 11) selgitab oma seisukohti

Enesekohased oskused

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele
- 4) algatab mängu ja tegevusi
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt

Valdkond Mina ja keskkond

- 1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms
- 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone
- 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid
- 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone
- 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused
- 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku
- 7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik
- 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist
- 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist
- 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt
- 11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi
- 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring
- 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad
- 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest
- 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale

16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm

17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

Valdkond Keel ja kõne

1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga

2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida

3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda

4) jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid

5) kasutab kõnes liitlauseid

6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses

7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada

8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid

9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjäpildis ära mõned sõnad

10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega

11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule

Valdkond Eesti keel kui teine keel

1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet

2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes

3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt

4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires

5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid

6) teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu

7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi. Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu ning nimetab vähemalt kahte eesti rahvustoitu. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava täht päevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal. Tunneb ära eesti rahvarõivad.

Valdkond Matemaatika

1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi

2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt

3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada

- 4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , - , =
- 5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi
- 6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm)
- 7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi
- 8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil
- 9) oskab öelda kellaega täistundides
- 10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva
- 11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nõör vms)
- 12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse
- 13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid

Valdkond Kunst

- 1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil
- 2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid
- 3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid
- 4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu
- 5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö
- 6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest
- 7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks
- 8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu

Valdkond Muusika

- 1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega
- 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi
- 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada
- 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu
- 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille
- 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge

- 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis
- 8) liigub vastavalt muusika meeleolule
- 9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu

Valdkond Liikumine

- 1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised
- 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi
- 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel
- 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt
- 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel
- 8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi
- 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga
- 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgid jne)
- 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne)
- 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest
- 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi

9. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

9.1 Koolivalmidus on valmisolek minna mänguliselt põhitegevuselt üle õpitegevusele. Valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse perioodi jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipäraseks eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps igapäevaselt elab ja areneb.

9.2 Lapse arengut jälgitakse lasteaia pedagoogide ja logopeedi poolt kogu koolieelse perioodi.

9.3 Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi hindamine koolieeliku vaatluslehtede põhjal ja frontaalne logopeediline uuring.

9.3.1 **Koolieeliku vaatluslehe põhine hindamine**, mille käigus rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja selgitavad välja: 1) Lapse arengu taseme õppekavas sätestatud üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnaoskustes. Selgub rühma üldine tase ja laste hulk, kes

vajavad individuaalset tööd. 2) Kordusvaatluse läbiviimine näitab lapse arengut õppeaasta jooksul ja õpetamise efektiivsust.

9.3.2 Frontaalne logopeediline uuring, mille käigus lasteaia logopeed hindab 1) lapse sõnavara ja väljendusoskust; 2) kõne morfoloogilise ja süntaktilise arengu taset; 3) hääldust ning teksti mõistmist; 4) lugemise ja kirjutamise eeldusi; 5) kognitiivseid võimeid.

9.4 Hindamised viiakse läbi vastavate juhendite alusel. Koolieeliku arengu hindamine viiakse läbi kaks korda õppeaastas, sügisel ja kevadel. Kõik saadud tulemused dokumenteeritakse ja lisatakse lapse arengumappi. Antud tulemuste põhjal antakse tagasisidet lapsevanemale.

9.5 Lapse koolivalmiduse hindamisel saadud arengu tulemusi kirjeldatakse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lapse koolivalmiduse kaardil (vorm Lisa 1), tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

9.6 **Koolivalmiduskaardi allkirjastavad** selle koostamisel osalevad isikud: rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja, logopeed, lapsevanem (eestkostja) ja lasteasutuse direktor.

9.7 Koolivalmiduskaarti säilitatakse lasteasutuses viis aastat.

10. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

10.1 Laps on arenguliste erivajadustega kui tema võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus, keeleline või kultuuriline taust) erinevad sedavõrd, et tavapärane õpikeskkond ning õppe- ja kasvatustöö ei toeta tema võimete arengut piisavalt. Lapse varane erivajaduste või andekuse määramine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse lapse arengu ja õppimise toetamiseks.

10.2 Et toetada lapse võimetekohast ja mitmekülgset arengut on vajalik tal võimaldada jõukohaselt osaleda õppe-kasvatustöös, võivad olla vajalikud muutused: - eesmärgistuses, - oodatavates tulemustes, - õppekorralduses.

10.3 Selleks, et eelkooliealisele lapsele pakkuda võimetekohast kvaliteetset alusharidust, on vaja välja selgitada nende laste individuaalne võimekus, selle suhe eakohasusega ning individuaalsust arvestavalt kaasata laps õppe-kasvatustöö protsessi.

10.4 Võrdselt toetamist vajavad nii andekad kui ka arengus mahajäänud lapsed. Õigeaegse sekkumisega ennetatakse käitumis- ja suhtlemisraskusi. Mida varem lapse hariduslikke erivajadusi märgatakse, kirjeldatakse ja arendustööd alustatakse, seda paremad on lapse võimalused toime tulla igapäevaelus ja koolis.

10.5 Lapse arengu hindamine, varajane sekkumine ja toetamine Laste arengut toetavad tingimused püütakse tagada **kolmetasandiliselt**, kus iga eelnev tasand on baasiks järgneva tasandi tõhusaks toimimiseks.

TABEL 2.

tasand	tegevused	teostajad	soovitused
I Märkamine ja esialgne toetamine	<ul style="list-style-type: none"> laste arengu jälgimine rühmas võimaliku mahajäämuse, eripärasuse või andekuse õigeaegne avastamine lapsevanema (-te) kaasamine probleemi olemuse selgitamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> õpetajad õpetaja abid liikumis- ja muusikaõpetajad lapsevanemad lasteaia logopeed tervishoiutöötaja 	rühmasiseses töös on tähtsaim õpetajate ja õpetaja abide suhtumine erivajadusega lapsed, suutlikkus märgata ja soov toetada teistest erinevat last.
II Erivajaduse hindamine, täpsem vajaduste välja selgitamine, nõustamine	<ul style="list-style-type: none"> toimuvad täiendavad uuringud, mille käigus hinnatakse konkreetse lapse arengutaset täpsemalt pedagoogilis-psühholoogiline hindamine vajadusel erivajadusega lapse suunamine Valgamaa Rajaleidja Keskusesse, kes konkretiseerib eriabi vormi ja mahu ning suunab vajadusel lapse tema arengust lähtuvalt sobivasse erilasteaeda/rühma. samasse pöörduvad ka koolipikenduse taotlejad kõne- ja keelearengu probleemidega lastega viiakse läbi süvendatud kõneuuringud vajadusel soovitatakse lapsel pöörduda uuringuteks eriarstide (silma- ja kõrvaarst, neuroloog) poole 	<ul style="list-style-type: none"> lapse perearst erinevad meditsiini eriala spetsialistid lasteaia logopeed rühmaõpetajad liikumis- ja muusikaõpetaja, lapsevanemad lasteaia juhtkond 	<p>Enne erispetsialistide kaasamist toimub vajadusel lasteaia meeskonnaga täpsustav rühma- ja /või lasteaiasisene olukorra hindamine (korduv ja täpsem lapse käitumise vaatlus erinevates tingimustes, last ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe kogumine, lapse võimete ja oskuste analüüs).</p> <p>Kõik last puudutavad küsitlused, vaatlused, uuringud viiakse läbi ainult lapsevanema koostöös ja nõusolekul.</p>
III Lapse arengu tasemele vastav õpetuse sekkumine.	<ul style="list-style-type: none"> arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse last uurinud spetsialistide ja/või nõustamiskomisjoni soovitusi ning lapsevanemate soove ja arvamusi. individualiseerimise võimalusteks on - individuaalne lähenemine rühmaõpetajate ja õpetaja abide poolt, - tegevuste individualiseerimine ja diferentseerimine - õppekasvatustegevuse mahu 	<ul style="list-style-type: none"> lasteaia meeskond, rühmaõpetajad ja õpetaja abid muusika- ja liikumisõpetaja tervishoiutöötaja lasteaia juhtkond lapsevanemad 	Kogutud teabe põhjal leitakse erivajadusega lapsele ja perele sobiv sekkumise viis.

	optimeerimine - vajadusel tugiisiku teenuse rakendamine - lapsevanema kaasamine arendustegevusse - vajadusel individuaalse õppekava rakendamine (IAK).		
--	--	--	--

10.7 Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel

10.7.1 Rühmaõpetajad:

- Märkavad lapse probleemi, peavad lapse kohta vaatluspäevikut, kuhu fikseerivad kirjalikult lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid, konfliktid, lahendused jm olulise.
- Analüüsivad lapse arengu analüüsi tulemusi ja situatioone, toimunud lahendusi, toetamise võimalusi jm olulist
- Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, selgitavad koduse olukorra, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks jne. Soovitavad koos tervishoiutöötajaga ning logopeediga vajadusel lapsele erialaspetsialisti konsultatsiooni.
- Arutavad probleemi lasteaia meeskonnaga ja otsivad koos lahendusi.
- Teavitavad lasteaia juhtkonda lapsega seotud probleemidest.
- Selgitavad vajadusel rühma lapsevanematele (jälgides isikuandmete mitteavalikustamist) rühma eripära ja töökorraldust.
- Vestlevad rühma lastega, kujundades erivajadusega kaaslasesse positiivset hoiakut.
- Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.
- Kujundavad või loovad lapse (laste) turvalise keskkonna.
- Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks erispetsialistile või pöörduvad ise nõustamiseks Rajaleidja Keskusesse.
- Osalevad IAK koostamisel ja elluviimisel.

10.7.2 Lapsevanem:

- Jagab oma kogemusi lapse tegutsemise, käitumise ja suhtlemise iseärasustest kodus.
- Vahendab infot erinevatelt lapsega tegelenud spetsialistidelt, arstidelt jne.
- Osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel.
- Hoiab meeskonna liikmetega kontakti ja huvitub lapse edusammudest ja tegevustest lasteaias.

10.7.3 Logopeed:

- Erispetsialistina juhib ja koordineerib lasteaia meeskonna kõneravialast tööd.

- Uurib lapse kõnet ja tunnetuslike protsesside arengutaset.
- Kujundab ja arendab lapse kõnet kui peamist suhtlusvahendit.
- Jälgib erivajadusega lapse arengut rühmas ja soovitab uusi arendamisvõtteid ja vahendeid.
- Nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid.
- Osaleb võimalusel rühma koosolekutel, aruteludes ja vestlusingides, vajadusel ka arenguvestlustes.
- Teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab vajalikud väljavõtted ja kõne iseloomustused.
- Annab teavet juhtkonnale.

10.7.4 Muusikaõpetaja:

- Jälgib last muusikalistes tegevustes.
- Äratab huvi muusika, selle kuulamise ja musitseerimise vastu.
- Aktiviseerib positiivseid aistinguid ja emotsioone läbi muusikaliste impulsside.
- Toetab rütmi- ja kuulmistaju arengut.

10.7.5 Liikumisõpetaja:

- Jälgib lapse liikumismustreid ja kehalise aktiivsuse muutusi.
- Aktiviseerib ja toetab last liikumistegevustes.
- Toetab üldfüüsilist arengut.

10.7.6 Tervishoiutöötaja:

- Jälgib regulaarselt erivajadusega laste tervist.
- Vajadusel annab esmaabi ja suunab perearstile.
- Nõustab vajadusel lapsevanemat ja õpetajaid lapse terviseprobleemide osas.

10.7.7 Direktor:

- Tutvub lapsega, teeb oma tähelepanekud rühma töökorraldusest jne.
- Nõustab rühmameeskonda pakkudes erinevaid lahendusi jms.
- Organiseerib õpetajatele vestlusinge, soovitab koolitusi toetamaks õpetajate toimetulekut.
- Vajadusel osaleb aruteludes, vestlusingides.
- Võimaldab lasteaia meeskonna liikmetele ja erirühma õpetajatele täiendkoolitusi.
- Vajadusel muudab töökorraldust; tagab tugiisiku olemasolu jms lähtuvalt seadusandlusest.

- Võimalusel muudab rühma liiki ja vähendab laste arvu rühmas.
- Leiab võimalusi vajaliku materiaalse baasi jaoks.
- Suunab vajadusel lapsevanema nõustamiskomisjoni.

10.8 Erineva keelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted

- Pedagoogid toetavad erineva keele- ja kultuuritaustaga peresid eesti keele ja kultuuri tutvustamisel ja väärtustamisel.
- Teistele rühma ja lasteaikaaslastele omakorda tutvustatakse lapse päritolumaa kultuuri ja kombeid. Erinevat kultuuri-ja keeletausta peetakse väärtuseks.
- Lapsed kasvavad vastastiku mõistmise ja sallivuse õhkkonnas.
- Aakre Lasteaias korraldatakse võimalusel muukeelsetele lastele eesti keele õpet kasutades nii keelekümbluse kui teisi metoodilisi võtteid ja materjale.
- Keeleõppe toetusse kaasatakse ka lapse pere.

10.9 Andekate laste toetamise põhimõtted

- Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid.
- Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.
- Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

11. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

11.1. **Koostöö lastevanematega toetub partnerlussuhete loomisele.** Pedagoogid ja lapsevanemad vastutavad vastastikuste heade suhete loomise ja arendamise eest. Igapäevane suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevustega arvestamine toetab positiivsete suhete kujunemist. **Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatuse, hoolitsuse ja arengu eest.**

11.2 Tähtis on õpetaja ja lapsevanemate esmane kohtumine. Esimese sammu koostöö loomiseks teeb õpetaja. Hea koostöö aluseks on õpetaja professionaalsed suhtlemisoskused, positiivne hoiak ja oskus ennast vanematele arusaadavaks teha.

11.3 **Koostöö lapsevanemaga algab enne lasteaeda tulekut.** Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaia, lapse rühma ja õpetajatega. Uutele lastevanematele korraldatakse vestlusring koos õpetajatega, kus vanemad saavad neid huvitavat ja lasteaeda puudutavat infot (lasteaia kodukord ja päevakava, vajalikud riided, koostöö tähtsus õpetaja ja lapsevanemate vahel jne).

11.4 Koostöös lastevanematega arutatakse läbi lasteaia tähtsamad üritused, õppekäigud ning uute laste puhul ka rühmareeglid.

11.5 Lastevanematega suhtlemise võimalused:

- individuaalne vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal
- personaalsed kirjalikud teated vanematele
- oluline info rühma teadetetahvil
- elektrooniline kirjavahetus (e-mail, lasteaia ja kooli ühine e-kirjavahetuse list)
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal
- lapse arenguestlus
- lastevanemate nõustamine ja koolituste läbiviimine
- lastevanemate osalemine lasteaia- ja kooliüritustel
- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel

11.6 Vajadusel toimub lasteaia lapsevanemate nõustamine õppe- ja kasvatustöö küsimustes (edaspidi pedagoogiline nõustamine). Pedagoogiline nõustamine on aktiivne koostöö protsess lapsevanemaga, et leida lahendusi kasvatusprobleemidele või võimaldada tal paremini toime tulla laste kasvatamisega.

11.7 Õppeaasta algul valivad lasteaia lapsevanemad kaks liiget lasteaia ja kooli ühisesse hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile kord kvartalis.

11.8 Lapsevanemaid kaasatakse läbi hoolekogu lasteaia arengu- ja õppekava kujundamisse ning arendustegevusse. Lasteaias viiakse läbi lastevanemate rahulolu uuringuid.

12. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

12.1 Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga iga õppeaasta alguses.

12.2 Lasteaia õppekava kehtestatakse direktori käskkirjaga.

Aakre lasteaia õppekava on:

heaks kiidetud Aakre Lasteaed-Algkooli õppenõukogus 21.03.2017,

heaks kiidetud hoolekogus 25.04.2017,

tutvustatud ja heaks kiidetud lastevanemate koosolekul 02.05.2017,

kehtestatud direktori käskkirjaga nr 16, 06.06.2017

Lisa 1. LAPSE KOOLIVALMIDUSKAART

Lisa 2. LASTEAIA ÜRITUSTE KAVA ÕPPEAASTAKS

Lisa 1

Koolivalmiduskaart

Aakre

Lasteaed-

Algkool

Lapse nimi

Lapse sünniaeg või isikukood

Koolieelse lasteasutuse nimetus

Lasteasutuses viibitud ajaperiood

Lapse arengu tulemused üldoskustes

Mänguoskused

Tunnetus- ja õpioskused

Sotsiaalsed oskused

Enesekohased oskused

Lapse arengu tulemused õppe- ja kasvatusvaldkondades

Mina ja keskkond

Keel ja kõne

Matemaatika

Kunst

Muusika

Liikumine

*Koolivalmiduskaardi koostamisel
osalenud pedagoogide nimed,
allkirjastamise kuupäev*

*Vanema (eeskostja) nimi, allkiri
ja allkirjastamise kuupäev*

*Lasteasutuse direktori nimi,
allkiri ja allkirjastamise kuupäev*